

Zprávy

Výstava „STARÁ BOLESLAV. ARCHEOLOGICKÝ VÝZKUM 1988-1994“. Městské muzeum Čelákovice, 10. září-31. říjen 1994. Autoři I. Boháčova, J. Frolík - Archeologický ústav AV ČR Praha, J. Špaček - Městské muzeum Čelákovice, výtvarná spolupráce ak. mal. J. Hanzlík, realizace pracovníci Archeologického ústavu a Městského muzea Čelákovice.

Dva dny před zahájením XXVI. konference archeologů středověku byla v místě jejího konání otevřena výstava, která prezentuje výsledky Šesti sezón záchranného archeologického výzkumu staroboleslavského hradiště a jeho předhradí, který probíhal s přerušením v roce 1990 v souvislosti s rozsáhlými rekonstrukcemi inženýrských sítí. S minimálním využitím nálezů ze starších archeologických akcí ve Staré Boleslavi byl podán ucelený přehled vývoje lokality od pravěku po dobu třicetileté války ve vyváženém poměru atraktivního fondu trojrozměrného materiálu a fotografické a plánové dokumentace.

Těžištěm výstavy je přirozeně období raného středověku, v němž zdejší hradiště několikrát sehrálo důležitou roli ve vývoji vznikajícího českého státu, což se logicky odráží i v pozornosti, kterou mu věnují jinak skoupé historické zprávy. Archeologický výzkum přináší někde jejich závažné doplnění (existence staršího opevnění před celokamennou fortifikací Boleslava I., nález dosud neznámého románského kostela), jindy je ilustruje s naprostou shodou (nedokonalý charakter pojiva hradby Boleslava I.). Přes torzovitost poznatků danou záchrannou formou výzkumu je zřetelně dokumentován vývoj i proměny charakteru osídlení na akropoli a předhradí hradiště. V něm se z akropole knížecího hradu stává zejména po založení staroboleslavské kapituly po r. 1039 významný sakrální okrsek a vlastní přeměna hradiště ve vrcholně středověké městečko probíhá na bývalém předhradí. Tento vývoj je víceméně uzavřen výstavbou opevnění Karla IV., z něhož jsou dodnes zachována významná torza včetně jedné z bran, a stabilizací již dříve realizovaného komunikačního schématu lokality. I postředověký vývoj městečka dokázaly výsledky archeologického výzkumu ilustrovat především nálezy keramiky a skla.

Archeologický výzkum ve Staré Boleslavi nejenže podstatnou měrou přispěl k prohloubení poznání tohoto významného místa našich raně středověkých dějin, ale může se vykázat i nečekanými a překvapujícími zjištěními. Na tomto místě je nutné upozornit především na odkrytí neobyčejně torzovitě dochovaného, ale jednoznačně prokázaného třetího románského kostela na akropoli hradiště. Pozoruhodné je i odhalení starší fáze opevnění a v odborných kruzích nečekané potvrzení Kosmova líčení Boleslavovy fortifikace. Důležitým poznatkem je i zjištění několika horizontů víceprostorových dřevěných staveb na akropoli hradiště. Z nálezů předmětů materiální kultury je nutné zdůraznit výjimečnost nálezů kompletního a honosného meče pasovského původu ze 14. století v situaci vrcholně středověké komunikace.

Zmíněná výstava vypovídá i o některých metodických přístupech archeologického výzkumu. Nejde jenom o srovnání výsledku archeologické práce v současnosti a na počátku století. Především je nutné vyzdvihnout kvalitu poznání lokality, zkoumané v neobyčejně komplikované situaci rychle probíhajících výkopů plynovodů a vodovodů bez ohledu na počasí a technické potíže včetně sesuvů zeminy. Velmi efektivní doplnění tras inženýrských sítí několika přesně zvolenými sondami umožnilo výsledky neobyčejně náročné záchranné akce v složitých podmínkách organismu žijícího města několikanásobně zhodnotit. Součástí výstavy je přehledný průvodce po výsledcích výzkumu, zpracovaný stejnými autory, a sada pohlednic s atraktivními nálezy z výzkumu. Ve vyhlášených archeologických výstavách čelákovického muzea zaujímá tato expozice čestné místo.

ZDENĚK DRAGOUN